

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 125

Valtuustoaloite valosaasteen selvittämiseksi Tampereella - Joonas Kiviranta ym.

TRE:7395/11.00.01/2021

Valmistelija / lisätiedot:
Milko Tietäväinen

Valmistelijan yhteystiedot

Rakennuttajainsinööri Jussi Kulomäki, puh. 040 806 2156, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Joonas Kivirannan ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Valtuusto ei anna aiheita muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Joonas Kiviranta ym. esittää 25.10.2021 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki tekee selvityksen valosaasteesta.

Aloite on ajankohtainen ja tärkeä. LED-tekniikan tuomat muutokset valaistuksessa ovat olleet merkittäviä ja koettu valaistusympäristö on muuttunut nopeasti valtakunnallisesti, niin myös Tampereella. Sen tuomat edut, kuten valaistuksen energiatehokkuuden kasvu, valon laadun kehittyminen sekä turvallisen kaupunkiympäristön parantuminen ovat kiistattomia, mutta samalla huolimaton tai osaamaton valaistuksen käyttö voi aiheuttaa aloitteessa kuvattuja valon haittoja, kuten häiriövaloa.

Häiriövalon määritelmänä kansainvälisen valaistuskomissio CIE:n mukaan pidetään valaisimen vaakatason yläpuolelle suuntautuvaa valoa. Häiriövalo aiheuttaa ärtymystä, on epämiellyttävää ja vaikeuttaa oleellisen informaation näkemistä suuntauduttuaan valaistavan alueen ulkopuolelle.

Häiriövaloa kutsutaan arkikielessä usein valosaasteeksi, mutta CIE:n mukaan valosaaste on keinovalon haitallisten vaikutusten summa. Valosaasteen eri ilmenemistyyppöjä ovat: valohohde (taivaankannessa),

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

häikäisy ja valon suunnittelematon leviäminen (vaikkapa ikkunasta sisään asuntoon). Valosaaste voi aiheuttaa joitakin ympäristöhaittoja kasveille, hyönteisille ja eläimille. Ympäristöhaitat ilmenevät kasveilla kasvukauden muutoksina ja hyönteisillä ja eläimillä elintilan pienenemisenä sekä saalistusolosuhteiden muutoksina, mikä voi johtaa kantojen vähenemiseen. Liiallisella ja vääräaikaisella valolla on mahdollisesti myös terveysvaikutuksia ihmiseen (melatoniinin eli yöhormonin erityksen häiriöt ja vuorokausirytmien sekoittuminen). Suunnittelijat ja valaistusta rakennuttavat voivat vaikuttaa nimenomaan häiriövalon syntymiseen, siksi yleensä puhuttaessa Tampereen kaupungin yleisten alueiden valaistuksesta pitäydytään siinä termissä eikä valosaastetta käytetä.

TOIMENPITEET

Tampereen kaupungin ulkovalaistuksen toimintalinjat -hanke käynnistettiin 2018 kaupungin ulkovalaistusperiaatteiden ja toimintalinjojen ajantasaistamiseksi ja täydentämiseksi sekä nykyisen julkaisun, *Tampereen ulkovalaistuksen tarveselvitys 2011*, päivittämiseksi. Hankkeen tarkoituksena oli saada aikaan yhtenäiset pitkän aikavälin tavoitteet ja periaatteet ulkovalaistuksen suunnittelulle, rakentamiselle ja kunnossapidolle. Selvitys toimii julkisen ulkovalaistuksen strategiana vuosille 2018 – 2030. Selvitys pitää sisällään Tampereen koko kaupungin julkisen ulkovalaistuksen tavoitteiden ja periaatteiden määrittelyn ja ohjaa tärkeimpänä dokumenttina valaistuksen suunnittelun prosessia. 2018 versiossa on esitetty häiriövalosta kuvaus sekä ohjeistusta suunnitteluun. Siinä esitellään valaistusstandardeihin pohjautuvat alueluokat (E1-E4) sekä minkä tyyppisellä alueella on mikäkin luokka käytössä. Tämä ohjaa suunnittelijaa välttämään julkisivuihin ja taivaalle suuntautuvaa valoa. Lisäksi dokumentissa on kuvattu periaatetasolla Tampereella pimeäksi jätettävät alueet (luonnonsuojelualueet) sekä annettu ohjeistusta itsevalaisevien mainosten osalta kirkkaudesta ja välkynnästä.

2021 käynnistettiin *Tampereen kaupungin ulkovalaistuksen toimintalinjat* -dokumentin päivitystyö. Päivitystyön tarkoituksena on saattaa asiakirja vastaamaan paremmin Tampereen kaupungin strategiaa tavoitteita nopeasti muuttuvassa valaistusympäristössä. Lisäksi tarkoitus on vahvistaa aloitteessa esitettyä häiriövaloa ja valosaastetta käsittelevää osaa sekä yhtenäistää kaupunkikuvaan liittyviä asiakohtia.

Toimintalinjojen päivityksen yhteydessä tarkastellaan, mitkä ovat Tampereella tyypillisiä häiriövalon lähteitä. Yleensä ongelmia tuottavat eniten urheilukentät, laajat piha- ja parkkialueet, työmaat ja mainosvalot. Tämän tarkastelun avulla pystytään hahmottamaan, mistä ongelmat syntyvät ja kenen hallinnoimia häiriövaloa aiheuttavat valonlähteet ovat. Usein häiriövaloa syntyy yksityisen alueen valaistuksista, koska Tampereen kaupungin hallinnoimien yleisten alueiden valaistuksen suunnittelua tehdään hyvin tarkkaan suunnitteluohjeiden ja standardien mukaan. Kaupunki pystyy vaikuttamaan yksityisen alueen häiriövaloon vain lisäämällä ohjeistusta ja tietoisuutta häiriövalon aiheuttamasta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ongelmasta ympäristölle (vaikutukset luontoon, asukkaisiin ja liikenneturvallisuuteen). Päivityksen odotetaan valmistuvan toukokuussa 2022, jonka jälkeen se viedään lautakuntaan hyväksyttäväksi.

Muina toimenpiteinä mainitaan, että lähes kaikki (pois lukien osin kaupunkikuvalliset, dekoratiiviset valaistuskohdeet) kaupungin yleisille alueille asennettavat LED-valaisimet himmennetään porrastetusti yöajan ohjelmoinnein sekä valaisinkohtaisin ohjauksin. Lisäksi valaistus kohdennetaan vain sen tarpeen mukaan, ja ympäristölleen hallitsematonta valoa pyritään välttämään niin suunnittelu- kuin rakentamisprosesseissa.

YHTEENVETO

Tampereen kaupunki laatii häiriövaloselvityksen osaksi toimintalinjojaan ja pyrkii olemaan jatkossakin suunnannäyttävä hallinnoimillaan alueilla myös häiriövalon ja valosaasteen suhteen. On kiistatonta, että teknisen kehityksen aiheuttaman valotehokkuuden lisääntyessä myös sen aikaansaamien lieveilmiöiden määrät kasvavat. On tärkeää, että Tampereen kaupunki hyödyntää ratkaisuisaan ja ohjeissaan viimeisintä tutkimustietoa ja ylläpitää sekä kehittää osaamistaan ja ohjeitaan asian suhteen jatkossakin.

Tiedoksi

Joonas Kiviranta, Jussi Kulomäki

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§125

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työsopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)